

Įtariamųjų / kaltinamųjų teisės baudžiamajame procese - Suomija

Šiose duomenų suvestinėse paaiškinama, kas vyksta, kai asmuo yra įtariamasis arba kaltinamas nusikaltimu, už kurį traukiama baudžiamoji atsakomybė. Informaciją apie nesunkius pažeidimus, kaip antai Kelių eismo taisyklių pažeidimai, už kuriuos paprastai skiriama fiksuoto dydžio bauda, rasite [5 duomenų suvestinėje](#).

Jei esate nukentėjęs nuo nusikaltimo, visą informaciją apie savo teises rasite [čia](#).

Trumpas baudžiamojo proceso aprašas

Toliau pateikiama trumpa etapų, kurie paprastai sudaro baudžiamąjį procesą, santrauka.

- Ikiteisminis tyrimas
- Kaltinimų ir kitų prokuroro sprendimų svarstymas
- Teismo procesas
- Bausmės vykdymas

Išsamesnės informacijos apie visus šiuos proceso etapus ir savo teises rasite duomenų suvestinėse. Ši informacija nėra teisinė konsultacija, ji skirta tik susipažinti.

Europos Komisijos vaidmuo

Atkreipkite dėmesį, kad Europos Komisija ne vaidina jokio vaidmens valstybių narių baudžiamajame procese, todėl, jei ir turėtumėte nusiskundimų, ji niekuo negalėtų padėti. Informacijos apie tai, kaip ir kur reiktų paduoti skundą, rasite šiose duomenų suvestinėse.

Norėdami surasti reikiamą informaciją, spustelėkite toliau esančias nuorodas

[1 – Kaip gauti teisinę pagalbą](#)

[2 – Mano teisės nusikaltimo tyrimo metu](#)

- Apklausa
- Sulaikymas
- Pirma teismo apklausa
- Etapas prieš pagrindinį nagrinėjimą
- Policijos veiksmų skundimas
- Kalbinės teisės

[3 – Mano teisės vykstant teismo procesui](#)

[4 – Mano teisės teismui priėmus nuosprendį](#)

[5 – Kelių eismo taisyklių pažeidimai](#)

Susijusios nuorodos

[Baudžiamasis procesas apylinkės teisme \(švedų kalba\)](#)

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos valstybės narės. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Europos Komisija nepriima jokios atsakomybės ar teisinių įsipareigojimų už šiame dokumente pateiktą ar nurodomą informaciją ar duomenis. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisykles rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

Paskutinis naujinimas: 30/06/2019

1. Kaip gauti teisinę pagalbą

Dėmesio! Šiame puslapyje originalo kalba ([fi](#)) neseniai atlikta pakeitimų. Puslapį jūsų pasirinkta kalba šiuo metu rengia mūsų vertėjai.

Gauti nepriklausomą teisinę pagalbą ypač svarbu, jei kokiu nors būdu dalyvaujate baudžiamajame procese. Duomenų suvestinėse rasite atsakymus, kada ir kokiomis sąlygomis turite teisę, kad jums atstovautų advokatas. Taip pat sužinosite, kuo advokatas gali jums padėti. Šioje bendrojoje duomenų suvestinėje sužinosite, kaip surasti advokatą ir kas padengs išlaidas advokatu, jei pats neturėsite pakankamai lėšų jam sumokėti.

Kaip susirasti advokatą

Jei esate įtariamasis nusikaltimu, visada turite teisę naudotis advokato paslaugomis. Ar jums reikia advokato, jūsų paklaus policija, tačiau pagal įstatymą advokatas nėra būtinas, jei nesate sulauktytas arba suimtas. Paprastai turite teisę, kad per apklausas dalyvautų jūsų norimas advokatas. Jei manote, kad advokatas jums būtinas, bet nežinote, kur jį rasti, advokatą jums gali surasti policija.

Suomijoje advokatų paslaugų monopolijos nėra, todėl advokatu gali būti kiekvienas teisinį išsilavinimą įgijęs asmuo (įstatymas šiuo klausimu dabar yra peržiūrimas). Jei pageidaujate advokato, kuris specializuojasi baudžiamosiose bylose, galite jo ieškoti [Suomijos advokatų asociacijos](#) interneto svetainėje. Jums taip pat gali padėti teisinės pagalbos biurai (kontaktinius teisinės pagalbos biurų duomenis rasite [čia](#) suomių arba švedų kalbomis).

Užmokestis advokatu

Pagrindinis dalykas yra tas, kad advokatu turite sumokėti pats. Jei jūsų pajamos nedidelės, galite gauti teisinę pagalbą nemokamai. Tokiu atveju advokato užmokestį arba jo dalį sumokės valstybė. Jei esate įtariamasis nusikaltimu, už kurį gali būti skiriama ne trumpesnė nei keturių mėnesių laisvės atėmimo bausmė, jei paprašysite, jums bus paskirtas gynėjas. Užmokestį gynėjui sumokės valstybė. Jei būsite nuteistas, gynėjo užmokestį valstybei turėsite gražinti, išskyrus tuo atveju, jei jūsų pajamos tokios mažos, kad jums turi būti teikiama nemokama teisinė pagalba. Mokėtinos sumos apskaičiuojamos taip pat, kaip ir už teisinę pagalbą.

Gynėju gali būti nemokamą teisinę pagalbą teikiantis advokatas, advokatas ar bet kuris kitas teisininkas. Jei prašysite konkretaus advokato paslaugų, dažniausiai jis bus paskirtas jūsų gynėju.

Susijusios nuorodos

[Pajamų lygiai teisei pagalbai gauti \(anglų kalba\)](#)

[Pajamų lygiai teisei pagalbai gauti \(švedų kalba\)](#)

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos valstybės narės. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Europos Komisija nepriima jokios atsakomybės ar teisinių įsipareigojimų už šiame dokumente pateiktą ar nurodomą informaciją ar duomenis. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisykles rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

Paskutinis naujinimas: 30/06/2019

2. Mano teisės ikiteisminio tyrimo laikotarpiu ir iki baudžiamosios bylos atidavimo teismui

Kokia yra ikiteisminio tyrimo paskirtis?

Policija privalo pradėti ikiteisminį tyrimą, jei yra pagrindas įtarti, kad padarytas nusikaltimas. Apie įtariamą nusikaltimą policijai gali pranešti nukentėjusysis. Policija gali išsiaiškinti įtariamus nusikaltimus ir kitais būdais (pavyzdžiui, pastebėti, kad daromas nusikaltimas) ir privalo pradėti tyrimą.

Kokie yra ikiteisminio tyrimo etapai?

Ikiteisminiu tyrimu siekiama išsiaiškinti padarytą nusikaltimą ir jį darant dalyvavusius asmenis bei surinkti įrodymus, būtinus kaltinimams pateikti ir vėliau nagrinėjant bylą teisme. Ikiteisminį tyrimą vykdo policija, o kai kuriais atvejais – Suomijos valstybės sienos apsaugos tarnyba, muitinė arba kariškiai. Visos institucijos, turinčios teisę vykdyti ikiteisminį tyrimą, šiose duomenų suvestinėse vadinamos „policija“.

Apklausa

Policija gali jus iškviešti į policijos nuovadą apklausai. Be to, policija gali jums paskambinti ir apklausti telefonu. Apklauskos paskirtis – išsiaiškinti, ar yra pagrindas įtarti, kad įvykdytas nusikaltimas ir kad jį padarėte jūs.

Sulaikymas / suėmimas

Jei esate kviečiamas į apklausą, turite būtinai atvykti. Priešingu atveju į apklausą jus gali atvesdinti policija. Be to, tokiu atveju policija jus gali suimti.

Pirmasis teismo posėdis

Jei policija prašo priimti nutartį dėl jūsų suėmimo, teismo posėdis dėl suėmimo skyrimo turi įvykti per keturias dienas nuo jūsų sulaikymo. Posėdis dėl suėmimo vyksta teisme, ir teismas nusprendžia, ar turite būti suimtas, ar paleistas. Jei esate suimamas, teismas taip pat nustato vėliausią datą, iki kurios jums turi būti pareikšti kaltinimai.

Jei policija neprašo jums skirti suėmimo, pirmasis teismo posėdis gali būti faktinis pagrindinis teismo posėdis.

Kaltinimų surinkimas iki pagrindinio teismo posėdžio

Prieš bylos nagrinėjimą teisme policija atlieka ikiteisminį tyrimą ir visą surinktą medžiagą pateikia ikiteisminio tyrimo byloje. Ikiteisminio tyrimo medžiaga perduodama prokurorui. Tada prokuroras sprendžia, ar yra pakankamas pagrindas įtarti, kad įvykdytas nusikaltimas ir kad jį padarėte jūs.

Policija turi informuoti jus arba jūsų advokatą apie ikiteisminio tyrimo eigą ir rastus jūsų kaltės įrodymus. Įrodymus galite rinkti ir jūs pats arba jums gali padėti advokatas, kuris įrodinės jūsų nekaltumą. Taip pat galite prašyti, kad įrodymai būtų įtraukti į ikiteisminio tyrimo medžiagą.

Prieš faktinį pagrindinį teismo posėdį gali įvykti kelios apklauskos. Taip pat gali būti surengti keli teismo posėdžiai dėl suėmimo skyrimo.

Mano teisės nusikaltimo tyrimo metu

Išsamesnės informacijos apie savo teises kiekviename ikiteisminio tyrimo etape rasite spustelėjęs toliau pateiktas nuorodas:

- [1. Apklausa](#)
- [2. Sulaikymas / suėmimas](#)
- [3. Pirmasis teismo posėdis](#)
- [4. Prieš pagrindinį teismo posėdį](#)
- [5. Skundai dėl policijos veiksmų](#)
- [6. Kalbinės teisės](#)

1. Apklausa

Kodėl policija gali mane apklausti?

Galite būti apklaustas, jei policija įtaria, kad ką nors žinote apie įtariamą nusikaltimą. Per apklausą siekiama išsiaiškinti įtariamą nusikaltimą ir jį padariusį asmenį. Apklaustas galite būti ir tada, jei policija nori išsiaiškinti, kokia žala padaryta dėl nusikaltimo, net jei nesate įtariamasis jo padarymu.

Kokios informacijos gausiu apie savo teises?

Policija apie tai, kokią statusą turite per apklausą (tai yra esate nukentėjęs, įtariamasis ar liudytojas), jums turi pranešti kuo greičiau iki apklausos pradžios. Jei esate nukentėjęs arba įtariamasis, turite teisę, kad apklausoje kartu dalyvautų ir advokatas. Jei esate apklausiamas kaip įtariamasis, policija taip pat turi jums tiksliai nurodyti, kuo esate įtariamasis.

Jei policija jus sulaikė dėl to, kad esate įtariamasis padaręs nusikaltimą, jei esate suimtas arba jums paskirtas kardomasis kalinimas, policija nedelsdama turi jus informuoti apie teisę turėti advokatą. Jei reikalaujate advokato, jums neprivaloma atsakyti į jokių klausimų tol, kol jis atvyks. Tačiau net ir advokatui nedalyvaujant, visais atvejais privalote jus apklausančiam asmeniui nurodyti teisingus savo duomenis.

Policija privalo jus apklausti ramiai ir tiksliai. Policija negali daryti jokių neteisingų pareiškimų, duoti jokių pažadų ir negali nieko išgalvoti. Taip pat draudžiama varginti apklausiamą asmenį, jam grasinti ar prieš jį naudoti prievartą, taikyti kokias nors kitas netinkamas poveikio priemones arba metodus asmens valiai, atminčiai, vertinimui arba sprendimo laisvei paveikti, kad būtų gautas jo prisipažinimas arba padaryta įtaka duodamiems parodymams.

Kas bus, jei nemoku vietos kalbos?

Jei nemokate suomių arba švedų kalbos, policija pasirūpins, kad per apklausą jums padėtų vertėjas. Daugiau informacijos apie savo kalbines teises rasite [6 skyriuje „Kalbinės teisės“](#). Kai kurie policijos pareigūnai gali jus apklausti ir anglų kalba. Už vertėjo paslaugas mokėti nereikia. Vertėjas turi išversti policijos klausimus ir jūsų atsakymus.

Be to, pabaigus apklausą, kartu su vertėju perskaitysite visą apklausos protokolą ir galėsite nurodyti tai, ką policija užfiksavo neteisingai. Labai svarbu, kad, vertėjo padedamas, protokolą peržiūrėtumėte itin atidžiai, nes jo turinys teisiame posėdyje gali būti panaudotas prieš jus.

Ar galiu turėti advokatą?

Per apklausą teisę turėti advokatą turite visais atvejais: ir jei esate suimtas, ir jei nesuimtas. Kol nėra advokato, jums neprivaloma atsakyti į jokių klausimų. Jei jums būtinas vertėjas, jo paslaugomis galite naudotis ir kalbėdamiesi su savo advokatu.

Jei jums žinomas advokatas, kurio paslaugomis norite naudotis, galite paprašyti policijos, kad padėtų su juo susisiekti. Jei neturite advokato, jį gali surasti policija. Be to, policija gali jums pateikti priklausančių Suomijos advokatų asociacijai arba dažnai baudžiamosiose bylose dirbančių advokatų sąrašus. Tuomet advokatą pasirinkti galėsite pats, o policija su juo susisieks.

Ar turiu atsakinėti į policijos klausimus?

Policijai visada turite pateikti teisingus asmens duomenis. Į visus kitus klausimus galite neatsakinėti. Jei jums žinoma kokia nors informacija, kuri padėtų išaiškinti nusikaltimą, kad nebebūtumėte įtariamasis jo padarymu, būtų protinga atsakyti į pateiktus klausimus. Apie tai, ar verta atsakinėti į klausimus, turėtumėte pasitarti su savo advokatu.

Be to, policija turi vadovautis apklausos laiką reglamentuojančiais įstatymais. Paprastai apklausos negali būti vykdomos nuo 22.00 iki 7.00 val. Daugiau informacijos apie apklausos laiką rasite [čia](#).

Ar policija gali atlikti mano kūno apžiūrą ir paimti pirštų antspaudus?

Policija turi teisę paimti pirštų antspaudus, jei esate įtariamasis nusikaltimo padarymu. Policija turi teisę atlikti kūno apžiūrą, tai yra patikrinti, kas yra jūsų drabužiuose ir ką turite, jei esate įtariamasis padaręs nusikaltimą, už kurį gali būti skiriama ne trumpesnė kaip šešių mėnesių laisvės atėmimo bausmė arba kuris nurodytas [Prievarotos priemonių įstatymo](#) 5 skyriaus 10 dalyje.

Policija turi teisę atlikti kūno apžiūrą, taip pat paimti kraujo mėginį ar atlikti kitokį fizinį kūno patikrinimą, jei esate įtariamasis padaręs nusikaltimą, už kurį gali būti skiriama ne trumpesnė kaip šešių mėnesių laisvės atėmimo bausmė arba kuris nurodytas [Prievarotos priemonių įstatymo](#) 5 skyriaus 11 dalyje. Paprastai kūno apžiūra gali būti atliekama įprastinių nusikaltimų, tokių kaip vagystė, užpuolimas sunkinančiomis aplinkybėmis ir su narkotikais susiję nusikaltimai, atvejais. Tai reiškia, kad tokiais atvejais paimamas ir DNR mėginys.

2. Suėmimas

Kodėl policija gali mane suimti?

Suėmimo paskirtis – užtikrinti ikiteisminį tyrimą. Policija gali jus suimti, jei esate įtariamasis padaręs sunkų nusikaltimą, už kurį gali būti skiriama ne trumpesnė kaip dvejų metų laisvės atėmimo bausmė. Tokiu atveju vienintelis būtinas suėmimo pagrindas – pakankamai pagrįstas įtarimas, kad padarėte nusikaltimą.

Jei esate įtariamasis padaręs apysunkį nusikaltimą, pavyzdžiui, užpuolimą sunkinančiomis aplinkybėmis arba vagystę, galite būti suimtas, jei ne tik esate įtariamasis padaręs nusikaltimą, bet ir yra priežasčių manyti, kad galite:

- pabėgti arba kitaip vengti tyrimo;
- apsunkinti bylos tyrimą; arba
- toliau daryti nusikaltimus.

Be to, policija gali jus suimti, jei esate jai nežinomas ir atsisakote pasakyti savo vardą, pavardę ar adresą arba jei nurodote akivaizdžiai neteisingą vardą ir pavardę ar adresą. Taip pat policija gali jus suimti, jei neturite nuolatinės gyvenamosios vietos Suomijoje ir yra tikėtina, kad galite išvykti iš šalies vengdamas tyrimo, teismo arba baudmės vykdymo.

Sprendimą dėl jūsų suėmimo priims valstybės tarnautojas, turintis teisę spręsti suėmimo klausimus, ir teismo nutarties dėl to nereikia. Tarp valstybės tarnautojų, galinčių skirti suėmimą, yra aukštesniojo rango policininkai, muitinės ir valstybės sienos apsaugos tarnybos pareigūnai bei prokuroras. Teisinės nuostatos, susijusios su valstybės tarnautojais, turinčiais teisę skirti suėmimą, nurodytos [Prievartos priemonių įstatymo](#) 1 skyriaus 6 dalyje.

Kokios informacijos gausiu apie savo suėmimą?

Paskelbus, kad esate suimamas arba sulaikomas pagal arešto orderį, policija iš karto turi nurodyti suėmimo pagrindą. Be to, jei paprašysite ir tai neapsunkins tyrimo, turi būti informuojamas kuris nors jūsų šeimos narys arba kitas jums artimas asmuo.

Aš nemoku vietos kalbos. Ar turiu teisę naudotis vertėjo paslaugomis?

Jei nemokate suomių arba švedų kalbos, policija pasirūpins, kad jums būtų suteiktos vertėjo paslaugos. Daugiau informacijos apie savo kalbines teises rasite [6 skyriuje „Kalbinės teisės“](#). Tam tikrais atvejais, jei policijos pareigūnas ir jūs manote, kad tai bus įmanoma atlikti, policijos pareigūnas gali jus apklausti ir anglų kalba. Kol nėra vertėjo, į jokių klausimus atsakyti neprivalote.

Ar galiu susitikti su savo advokatu?

Jei esate suimtas, visada turite teisę susitikti su advokatu. Jei paprašysite, advokatas jums bus paskirtas. Užmokestį už advokato paslaugas sumokės valstybė. Advokatą galite pasirinkti ir pats, tačiau jis turi būti įgijęs teisinį išsilavinimą.

Su advokatu galite pasikalbėti policijai nedalyvaujant, be to, jūsų pokalbio negalima klausytis ir įrašyti. Jei jums būtinos vertėjo paslaugos, jis gali dalyvauti ir jums kalbantis su savo advokatu.

Ar turiu atsakinėti į policijos klausimus?

Į policijos užduodamus klausimus atsakyti neprivalote, tačiau turite pateikti teisingus asmens duomenis. Kai kuriais atvejais jums gali būti naudinga atsakyti į klausimus, nes tai gali padėti išsiaiškinti, kas iš tiesų atsitiko, ir dėl to įtarimai gali sumažėti. Į tai, kad neatsakinėjote į klausimus, teismas gali atsižvelgti nagrinėdamas jūsų kaltės klausimą. Tačiau vien tai, kad neatsakinėjate į klausimus, niekada negali būti laikoma pakankamu pagrindu jus nuteisti.

Kas atsitiks, jei pasakysiu ką nors, kas gali pakenkti mano bylai?

Pagrindinė jūsų teisė yra ta, kad neprivalote padėti įrodyti savo kaltės. Tai reiškia, kad neprivalote sakyti to, kas pagrįstų jūsų kaltę.

Tačiau jei nuspręsite kalbėti tik teisme, turite būti pasiruošęs paaiškinti, kodėl iki tol nieko nesakėte. Teismas turi teisę atsižvelgti į tai, kad tik teisiamejame posėdyje pasakėte, kad buvote kur nors kitur, kai buvo padarytas nusikaltimas. Tai gali pakenkti jūsų parodymų patikimumui.

Jei per apklausą pasakysite tai, kas vėliau pasirodys nenaudinga jūsų bylai, jūsų parodymai gali būti panaudoti prieš jus. Jei teisiamejame posėdyje pateiksite kitokią versiją nei per apklausą, turėsite sugebėti tai pagrįsti, nes teismas jūsų parodymų gali nelaikyti patikimais.

Ar galiu susisiekti su savo šeimos nariais?

Turite teisę susisiekti su artimaisiais, pavyzdžiui, šeimos nariais, nebent policija turėtų rimtą pagrindą apriboti jūsų ryšius. Be to, policija privalo nedelsdama informuoti jūsų artimuosius apie jūsų suėmimą, išskyrus tuos atvejus, kai tai kelia sunkumų tyrimui.

Esu iš kitos valstybės narės. Ar galiu susisiekti su savo ambasada?

Teisę susisiekti su savo ambasada turite, jei policija neturi rimto pagrindo apriboti jūsų ryšių. Ambasada informuojama ne vėliau, nei policija pateikia prašymą jums skirti suėmimą.

Ar gali policija paimti mano pirštų antspaudus? Ar gali mano DNR mėginys būti užregistruotas?

Jei esate suimtas, policija visais atvejais turi teisę paimti jūsų pirštų antspaudus ir DNR mėginį.

Ar policija gali atlikti mano kūno apžiūrą?

Policija gali nurodyti atlikti jūsų kūno apžiūrą. Tai gali būti jūsų krata siekiant išsiaiškinti, kas yra jūsų drabužiuose arba ką turite, arba kūno apžiūra, kuri reiškia fizinę kūno apžiūrą, kraujo mėginio paėmimą ar kitokį jūsų kūno patikrinimą.

Jei kūno apžiūrai būtina turėti medicinos žinių, ją gali atlikti tik gydytojas. Priešingu atveju tai atlieka policijos pareigūnas arba sveikatos priežiūros specialistas.

Sąlygos, kurioms esant galima atlikti kūno apžiūrą, apibrėžtos teisės aktuose, pavyzdžiui, kai yra pagrįstų įtarimų. Policija gali atlikti kūno apžiūrą visų įprastinių nusikaltimų (vagystės, užpuolimo sunkinančiomis aplinkybėmis ir su narkotikais susijusių nusikaltimų) atvejais.

Kas atsitiks, jei būsiu suimtas pagal Europos arešto orderį?

Jei kitoje valstybėje narėje dėl jūsų išduotas arešto orderis, galite būti suimtas ir perduotas į arešto orderį išdavusią valstybę. Teismo posėdyje, kuriame nagrinėjamas suėmimo klausimas, turite teisę naudotis advokato ir vertėjo paslaugomis. Už šias paslaugas sumokės valstybė, ir jums nereikės grąžinti šio užmokesčio valstybei. Advokatą galite pasirinkti ir pats, taip pat tuo atveju, jei esate įtariamas nusikaltimo padarymu.

3. Pirmasis teismo posėdis

Kodėl rengiamas pirmasis teismo posėdis?

Jei policija prašo priimti nutartį dėl jūsų suėmimo, šią nutartį turi priimti teismas. Jei nesate suimtas ir policija nutarties dėl suėmimo priimti neprašo, pirmasis teismo posėdis paprastai yra pagrindinis posėdis, kuriame faktiškai nagrinėjama byla.

Jei esate sulaikytas, policija dėl nutarties dėl jūsų suėmimo turi kreiptis kuo greičiau, tai yra ne vėliau kaip iki trečios dienos nuo jūsų sulaikymo 12 valandos. Priešingu atveju turite būti paleistas. Prašymą skirti suėmimą teismas turi išnagrinėti nedelsdamas.

Jei esate sulaikytas, prašymas skirti suėmimą turi būti išnagrinėtas ne vėliau kaip per keturias dienas nuo jūsų sulaikymo dienos. Teismas surengs posėdį ir nuspręs, ar turite būti suimtas, ar paleistas. Vietoj nutarties jus suimti teismas gali uždrausti jums išvykti.

Skirdamas suėmimą, teismas taip pat gali apriboti jūsų ryšius. Tai reiškia, kad nuo suėmimo pradžios negalėsite bendrauti su niekuo, išskyrus savo advokatą.

Suomijoje nėra taikoma užstato sistema. Kitaip tariant, negalite teismui pateikti tam tikros pinigų sumos ir būti paleistas iki pagrindinio teismo posėdžio.

Ar turiu teisę turėti advokatą?

Teismo posėdyje, kuriame nagrinėjamas suėmimo klausimas, turite teisę į advokatą. Jūsų prašymu advokatas turi būti paskirtas jūsų gynėju, ir tai reiškia, kad užmokestį jam tiesiogiai sumokės valstybė. Taip pat turite teisę gintis savarankiškai, tačiau jei policija kreipiasi dėl nutarties jus suimti, rekomenduojama naudotis advokato paslaugomis. Advokatą galite pasirinkti ir pats.

Ar turiu teisę į vertėjo paslaugas, jei nemoku kalbos?

Jei nemokate suomių arba švedų kalbos, policija suras jums vertėją. Užmokestį už vertėjo paslaugas sumokės valstybė. Daugiau informacijos apie savo kalbines teises rasite [6 skyriuje „Kalbinės teisės“](#). Teismo posėdyje prašymas priimti nutartį jus suimti jums bus išverstas, jei su juo, padedamas advokato ir vertėjo, nesusipažinote prieš teismo posėdį. Teismo posėdyje visi žodiniai pasisakymai prireikus bus išversti.

Ar turiu kalbėti teisme?

Teisme neprivalote kalbėti. Jei turite advokatą, jis gali pasisakyti jūsų vardu dėl suėmimo skyrimo. Tačiau jei pageidaujate, turite teisę būti asmeniškai išklaustas.

Ar teisme privalau pateikti kitokią informaciją?

Teisme, beje, kaip ir per visą baudžiamąjį procesą, neprivalote pateikti jokios informacijos apie inkriminuojamą nusikaltimą. Tačiau pateikti informaciją jums gali būti naudinga. Ar būtų geriau pasisakyti ir pateikti informaciją, jums padės nuspręsti advokatas.

Ar po teismo posėdžio būsiu suimtas ar paleistas?

Teismui nusprendus, kad yra pagrindas jus suimti ir kad draudimo išvykti nepakanka, būsite suimtas. Jei neturite nuolatinio adreso Suomijoje, beveik neįmanoma, kad bus skirtas draudimas išvykti.

Teismui nusprendus, kad nėra pagrindo jus suimti, bus priimta nutartis nedelsiant jus paleisti. Suomijoje nėra galimybės sumokėti piniginių užstatą kaip garantiją. Pasibaigus posėdžiui, kuriame nagrinėjamas jūsų suėmimo klausimas, arba būsite suimtas, arba jums bus uždrausta išvykti, arba būsite paleistas. Net teismui nusprendus, kad turite būti suimtas, tai gali būti nevykdoma, pavyzdžiui, dėl jūsų sveikatos būklės.

Jei esate suimamas, teismas nustatys terminą, iki kurio prokuroras turi pareikšti kaltinimus. Prokurorui pareikalavus, šis terminas gali būti pratęstas. Ilgiausias terminas kaltinimams pareikšti nėra nustatytas, tačiau jis negali būti ilgesnis, nei būtina užbaigti baudžiamąjį tyrimą ir parengti kaltinamąjį aktą.

Paaiškėjus, kad kaltinimams pareikšti nustatytas terminas yra per trumpas, prokuroro prašymu teismas gali jį pratęsti. Teismas jums ir jūsų advokatai turi suteikti galimybę būti išklaustytiems dėl pateikto prašymo.

Ar posėdis, kuriame sprendžiama dėl suėmimo, yra viešas?

Paprastai teismo posėdžiai, taip pat ir posėdžiai, kuriuose nagrinėjamas suėmimo klausimas, yra vieši, tačiau dažniausiai, kad nebūtų trukdoma tyrimui, policija prašo, kad šis posėdis vyktų visuomenei nedalyvaujant ir kad bylos medžiaga būtų laikoma slapta, kol nepareikšti kaltinimai. Galutinis sprendimas visada skelbiamas viešai.

Ar galiu pateikti skundą, jei teismas priims nutartį mane suimti?

Nutartį suimti galite apskųsti Apeliaciniam teismui per neribotą apskundimo terminą. Apeliacinis teismas jūsų skundą nagrinės skubos tvarka. Paprastai Apeliacinis teismas sprendimus priima rašytinio proceso tvarka.

Jums pareikalavus, teismas jūsų suėmimo klausimą turi nagrinėti iš naujo, net jei dėl suėmimo nepateikėte skundo, tačiau suėmimo klausimo neprivaloma pakartotinai nagrinėti tol, kol po pirmojo teismo posėdžio nepraeina dvi savaitės. Daugiau informacijos apie sąlygas, kurioms esant jums būtų geriau reikalauti pakartotinai nagrinėti šį klausimą, suteiks jūsų advokatas. Pakartotinai jūsų suėmimo klausimas gali būti nagrinėjamas ir naudojantis vaizdo ryšio priemonėmis. Tokiu atveju laisvės atėmimo vietoje būsite vienas arba su savo advokatu, o teisėjas posėdžiaus vienas arba dalyvaujant jūsų advokatai, ir bus bendraujama naudojantis vaizdo ryšio priemonėmis.

Ar galiu išvykti iš šalies iki teisiamojo posėdžio?

Jei teismas posėdyje dėl suėmimo skyrimo nusprendė, kad turite būti paleistas, iš šalies galite išvykti be apribojimų. Jei teismas jums skirs draudimą išvykti, draudimo turinys bus apibrėžtas teismo nutartyje. Jei bus tęsiamas su jumis susijęs tyrimas, o jūs esate išvykęs iš šalies, suėmimas, jei būtina, gali būti skirtas jums nedalyvaujant. Jei su jumis bus neįmanoma susisiekti, bus išduotas Europos arešto orderis.

4. Veiksmai iki pagrindinio posėdžio, kaltinamojo akto parengimas.

Kokie veiksmai vyks iki pagrindinio teismo posėdžio?

Policija atliks baudžiamąjį tyrimą, o baigusi tyrimą, jo medžiagą perduos prokurorui. Jei jums paskirtas gynėjas, jam taip pat bus pateikta tyrimo medžiaga.

Jūs ir jūsų advokatas turite teisę prašyti papildomo tyrimo, jei manote, kad tyrimas dėl kokių nors priežasčių yra neišsamus. Turite teisę gauti baudžiamojo tyrimo medžiagos kopiją. Jei gynėjas jums nepaskirtas, jums arba jūsų advokatai tyrimo medžiaga savaime pateikta nebus.

Po to prokuroras nuspręs dėl kaltinimų pateikimo. Jei bus pareikšti kaltinimai, gausite kaltinamojo akto kopiją ir šaukimą į pagrindinį teismo posėdį. Kaltinamajame akte nurodomi kaltinimai ir įrodymai, taip pat išvardijami liudytojai, kuriuos prokuroras kvies į teismą jūsų kaltei įtikinamai įrodyti.

Turite teisę nurodyti liudytojus ar įrodymus patys. Iš esmės yra geriau, jei policija asmenis apklausia vykstant baudžiamajam tyrimui iki teismo posėdžio. Kaip elgtis, jei norite, kad koks nors asmuo dalyvautų kaip liudytojas, tačiau policija į liudytojų sąrašą jo neįtraukė, turėtumėte paklausti savo advokato.

Ar visada rengiamas pagrindinis teismo posėdis?

Prokurorui išsiaiškinus, kad nėra pakankamo pagrindo jūsų kaltei pagrįsti, bus priimtas sprendimas atsisakyti kaltinimų (jų nepareikšti), ir byla bus nutraukta. Jei esate suimtas, tokiu atveju iš karto būsite paleistas.

Be to, prokuroras gali nuspręsti nepareikšti kaltinimų net tada, kai jus laiko kaltu. Tokiu atveju, prokuroro nuomone, teismasis posėdis nėra būtinas arba dėl jūsų jauno amžiaus, arba dėl to, kad nusikaltimas yra nesunkus. Jei esate įsitikinęs, kad dėl nusikaltimo padarymo esate nekaltas, net ir tuo atveju, jei prokuroras mano priešingai, turite teisę, kad sprendimą byloje priimtų teismas.

Prokurorui nusprendus nepateikti jums kaltinimų, juos pareikšti gali nukentėjęsysis.

Kai kurie nesunkūs nusikaltimai gali būti nagrinėjami rašytinio proceso tvarka, o tai reiškia, kad faktinis pagrindinis posėdis nešaukiamas. Nagrinėjimas rašytinio proceso tvarka gali vykti, jei, pavyzdžiui, pripažinote savo kaltę ir tokiai proceso tvarkai neprieštarujete.

Ar galiu pripažinti savo kaltę iki teismo posėdžio?

Kad esate kaltas dėl nusikaltimo padarymo, galite pripažinti policijai. Jūsų byla vis tiek gali būti atiduota nagrinėti pagrindiniame teismo posėdyje, jei prokuroras pareišk kaltinimus ir nagrinėjimas nebus galimas rašytinio proceso tvarka. Kartais, jei pripažįstate kaltas ir padedate nusikaltimo tyrime, gali būti skirta švelnesnė bausmė, tačiau tai lemia teismo sprendimas.

Prisipažinimas neturi įtakos jūsų teisei pateikti apeliacinį skundą. Be to, bet kurio metu galite atsisakyti prisipažinimo. Net jei prisipažinimo atsisakysite, teismas į tai gali atsižvelgti, nuspręsdamas, ar esate kaltas.

Ar kaltinimai gali būti pakeisti iki bylos nagrinėjimo teisme?

Atsižvelgiant į tai, kaip vyksta tyrimas, kaltinimai vykdant baudžiamąjį tyrimą gali būti pakeisti. Jei baudžiamajame tyrime išaiškintos pagrindinės nusikaltimo aplinkybės, prokuroras taip pat gali jums pareikšti kaltinimą dėl kito nusikaltimo nei tas, kuriuo esate įtariamas (pavyzdžiui, policija jus įtaria tyčiniu nužudymu, o prokuroras pareiškia jums kaltinimus dėl netyčinio nužudymo). Prokuroras kaltinimus gali patikslinti net po to, kai jie jau pareikšti.

Ar man gali pateikti kaltinimus dėl nusikaltimo, kuriuo jau buvau apkaltintas kitoje valstybėje narėje?

Jūsų negali kaltinti dėl nusikaltimo, dėl kurio jums jau buvo pareikšti kaltinimai kitoje valstybėje narėje. Tokiu atveju būtina, kad kitoje valstybėje narėje priimtas sprendimas būtų galutinis ir būtų kuri nors iš šių sąlygų:

- kaltinimai buvo atmesti;
- buvote pripažintas kaltu, tačiau jums nebuvo paskirta bausmė;
- nuosprendis yra įvykdytas arba vykdomas; arba
- pagal valstybės, kurioje priimtas nuosprendis, įstatymus suėjo bausmės vykdymo senaties terminas.

Jei manote, kad kaltinimai jums pateikti dėl nusikaltimo, kuriuo jau buvote apkaltintas kitoje valstybėje narėje, būtinai apie tai turėtumėte pasikalbėti su savo advokatu.

5. Skundai dėl policijos veiksmų

Manau, kad policija su manimi pasielgė neteisingai. Kam galiu dėl to pasiskųsti?

Jei manote, kad vykdydamas tarnybines pareigas policininkas su jumis pasielgė neteisingai, galite pateikti administracinį skundą. Tokiu atveju policininko veiksmai bus tiriami.

Administracinis skundas teikiamas aukštesniojo rango policininkui arba vyriausiajam teisių apsaugos pareigūnui. Vyriausieji teisių apsaugos pareigūnai yra [Teisingumo kancleris](#) ir [Parlamento ombudsmenas](#). Skundas turi būti pateiktas raštu laisva forma.

Jei įtariate, kad policijos pareigūnas padarė nusikaltimą, galite apie tai pranešti. Policija visais atvejais privalo užregistruoti pranešimą pagal jūsų pateiktą informaciją. Jei policininkas įtariamas nusikaltimo padarymu, tyrimui vadovauja prokuroras. Tokiu atveju tik prokuroras turi teisę spręsti, ar yra pagrindas įtarti, kad padarytas nusikaltimas ir ar turi būti vykdomas baudžiamasis tyrimas. Policija nedelsdama privalo pateikti pranešimo apie nusikaltimą kopiją atitinkamam prokurorui, kad būtų galima paskirti atsakingą tyrėją. Taip pat turite teisę sužinoti, ar baudžiamasis tyrimas pradėtas ir kaip jis vyksta.

Jei policija su jumis elgiasi netinkamai, visada turėtumėte paklausti savo advokato, kaip elgtis ir ką dėl to daryti.

6. Kalbinės teisės

Jei esate įtariamas padaręs nusikaltimą, visuose baudžiamojo proceso etapuose turite teisę vartoti suomių arba švedų kalbą. Jei suomių arba švedų kalbos nemokate, per apklausą ir bylos nagrinėjimą teisme jums bus teikiamos vertėjo paslaugos. Teisę naudotis vertėjo paslaugomis turite ir tada, kai per apklausas kalbatės su savo advokatu. Už vertėjo paslaugas mokėti nereikia.

Kai kurie policininkai per apklausas gali kalbėti angliškai, o išimtiniais atvejais – ir kitomis kalbomis. Jei manote, kad jūs ir policininkas nesuprantate vienas kito dėl kalbos dalykų, turite teisę reikalauti vertėjo paslaugų. Labai svarbu, kad gerai suprastumėte apklausos turinį ir galėtumėte pasirašyti apklausos protokolą.

Institucijos neprivalo išversti visos medžiagos, surinktos per baudžiamąjį tyrimą, į jums suprantamą kalbą. Paprastai baudžiamojo tyrimo medžiaga neverčiama. Dėl šios priežasties ypač svarbu, kad jūsų advokatas suprastų baudžiamajame tyrime vartojamą kalbą. Kaltinamasis aktas jums bus išverstas raštu arba žodžiu.

Susijusios nuorodos

[Teismų sistema](#)

Teisingumo ministerija

[Baudžiamųjų tyrimų įstatymas švedų kalba](#)

[Baudžiamojo proceso įstatymas](#)

[Baudžiamojo proceso įstatymas švedų kalba \(neoficialus vertimas\)](#)

[Prievartos priemonių įstatymas švedų kalba](#)

Policija <https://www.poliisi.fi/en>

[Suėmimo įstatymas švedų kalba](#)

[Ekstradicijos už nusikaltimus įstatymas, taikomas Suomijai ir Europos Sąjungos valstybėms narėms](#)

[Ekstradicijos įstatymas švedų kalba \(neoficialus vertimas\)](#)

Išsamesnė informacija apie prievartos priemones

[Išsamesnė informacija apie prievartos priemones švedų kalba](#)

Skundai dėl policijos veiksmų

Skundai dėl policijos veiksmų (švedų kalba)

Brošiūra apie Kalbos įstatymą švedų kalba

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos valstybės narės. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Europos Komisija nepriima jokios atsakomybės ar teisinių įsipareigojimų už šiame dokumente pateiktą ar nurodomą informaciją ar duomenis. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisyklės rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

Paskutinis naujinimas: 30/06/2019

3. Mano teisės vykstant teismo procesui

Kur vyks teismasis posėdis?

Baudžiamosios bylos nagrinėjamos bendrosios kompetencijos pirmosios instancijos teismuose. Jie vadinami [apylinkių teismais](#). Bylą nagrinėja apylinkės, kurioje padarytas nusikaltimas, teismas. Teismo posėdžiai dažniausiai yra vieši. Tai reiškia, kad jūsų teisme gali dalyvauti bet kuris asmuo. Tačiau teismas gali nuspręsti, kad tam tikros, pavyzdžiui, susijusios su lytiniais nusikaltimais, bylos arba jų dalys būtų nagrinėjamos už uždarytų durų. Tai taikytina ir tuo atveju, jei tuo metu, kai jums pareiškiami kaltinimai, esate jaunesnis nei 18 metų.

Teismo sudėtį lemia bylos pobūdis. Jūsų bylą gali nagrinėti vienas teisėjas, vienas teisėjas ir trys teismo tarėjai, du teisėjai ir keturi teismo tarėjai arba trys teisėjai. Teismo sudėtis priklauso nuo nusikaltimo sunkumo.

Ar kaltinimai gali būti pakeisti teismo nagrinėjimo metu?

Kai kaltinimas yra pareikštas, jis negali būti pakeistas. Tačiau prokuroras į kaltinimą gali įtraukti ir kitą nusikalstamą veiką, jei, teismo nuomone, tai yra tinkama atsižvelgiant į pateiktus įrodymus.

Jei prokuroras apriboja kaltinimą, įtraukia naują įstatymo dalį, nenurodytą kaltinamajame akte, arba pateikia naują aplinkybę kaltinimui pagrįsti, tai nėra laikoma kaltinimo pakeitimu.

Jei teisiama jame posėdyje prisipažinsite kaltu dėl visų arba kai kurių kaltinimų, teismui gali neprireikti nagrinėti tiek daug įrodymų. Nesudėtingose baudžiamosiose bylose paprastai pakanka kaltinamojo prisipažinimo nuosprendžiui priimti. Kuo sunkesnis nusikaltimas, tuo daugiau reikia įrodymų, nepaisant prisipažinimo.

Kokios yra mano teisės teismo proceso metu?

Visais atvejais turite teisę dalyvauti teisiama jame posėdyje, nebent jūsų byla nagrinėjama uždara jame posėdyje [rašytinio proceso tvarka](#). Tokiu atveju galite būti nubaustas laisvės atėmimu iki devynių mėnesių. Tačiau jei skirta ilgesnė nei šešių mėnesių laisvės atėmimo bausmė, teismas turi suteikti galimybę jums pasisakyti.

Už kai kuriuos mažareikšmius nusikaltimus galite būti nuteistas, net jei posėdyje nedalyvaujate. Tokiu atveju gali būti paskirta bauda arba laisvės atėmimas iki trijų mėnesių ir ne didesnio nei 10 000 eurų vertės turto konfiskavimas.

Jei esate šaukiamas dalyvauti teisme asmeniškai, teisiama jame posėdyje privalote dalyvauti, jei teismas neduoda jums leidimo išeiti. Jei jums reikia vertėjo paslaugų, jos jums bus suteiktos. Daugiau informacijos apie savo kalbines teises rasite [☞ 2 duomenų suvestinėje](#).

Turite teisę gintis pats. Taip pat turite teisę naudotis advokato paslaugomis. Jei į teisiama jį posėdį atvyksite be advokato ir teismui paaiškės, kad negalite apsiginti, teismas advokatą gali paskirti jūsų gynėju net prieš jūsų valią. Turite teisę bet kada pakeisti savo advokatą.

Pasisakyti teisme yra jūsų teisė, bet ne pareiga. Jūs, kaip kaltinamasis, neprivalote padėti teismui nustatyti savo kaltės. Jei byloje norite pasisakyti, tiesos sakyti neprivalote, išskyrus tai, kad turite pateikti teisingus savo duomenis ir nurodyti tikslias pajamas. Teismas jūsų parodymus palygins su kitų byloje apklaustų asmenų parodymais bei įrodymais ir tuomet spręs, ar ir kokiu mastu jūsų parodymai yra patikimi.

Kokios yra mano teisės dėl prieš mane turimų įrodymų?

Turite teisę išnagrinėti įrodymus, jei tai nekenkia ikiteisminiam tyrimui. Visi prieš jus pateikti įrodymai gali būti panaudoti teisme. Teismas turi teisę apriboti įrodymų pateikimą arba liudytojų, kurie neabejotinai neturi reikšmės nuosprendžiui, apklausą.

Jūs taip pat turite teisę teikti įrodymus arba prašyti apklausti savo liudytojus. Turite kuo anksčiau rasti ir pateikti tokius įrodymus bei nurodyti liudytojus, tačiau juos galite pirmą kartą pristatyti ir pagrindiniame teismo posėdyje arba net nagrinėjant apeliacinį skundą. Jei pristatote naujus liudytojus arba pateikiate įrodymus labai vėlyvame etape, teismui, sprendžiant dėl jūsų kaltės, gali kilti abejonių dėl jų svarbos.

Jūs ir jūsų advokatas turi teisę apklausti liudytojus byloje. Jei turite advokatą, klausimus teisme jūsų vardu paprastai užduoda jis.

Suomijos teismai įrodymus gali vertinti savo nuožiūra. Tai reiškia, kad teismas sprendžia dėl kiekvieno įrodymo arba liudytojo svarbos.

Ar bus atsižvelgta į mano teistumo duomenyse esančią informaciją?

Jei esate teistas Suomijoje, į tai bus atsižvelgiama skiriant bausmę. Teistumas gali turėti įtakos, ar jums bus skirtas besąlyginis laisvės atėmimas ar lygtinis atleidimas nuo laisvės atėmimo bausmės. Be to, jei, teismo nuomone, iš jūsų ankstesnių nusikaltimų matyti, kad negerbiate ir nesilaikote įstatymų, jums gali būti skirta griežtesnė bausmė.

Dėl ankstesnio teistumo Suomijoje jums gali būti skirta griežtesnė bausmė ir tuo atveju, jei dabar nagrinėjamas kaltinimas galėjo būti išnagrinėtas, priimant sprendimą dėl ankstesnių kaltinimų. Teismas taip pat gali atsižvelgti į kitoje valstybėje narėje priimtą besąlyginio laisvės atėmimo bausmę bei viešuosius darbus ir bausmę pakeisti.

Kuo baigiasi teisminis bylos nagrinėjimas?

Teisiamasis posėdis baigiamas nuosprendžiu, kuris skelbiamas tą pačią dieną arba vėliau neviešame teismo posėdyje. Nuosprendžiu galite būti pripažintas kaltu dėl visų arba kai kurių kaltinamajame akte nurodytų nusikaltimų arba kaltinimai gali būti panaikinti.

Jei teismas pripažins jus kaltu, gali būti skirtos šios bausmės:

Besąlyginis laisvės atėmimas

Besąlyginis laisvės atėmimas gali būti skiriamas nuo keturiolikos dienų iki gyvos galvos. Jei skiriama laisvės atėmimo bausmė yra ilgesnė nei dveji metai, ji visada yra besąlyginė.

Lygtinis atleidimas nuo laisvės atėmimo bausmės

Nuo laisvės atėmimo iki dvejų metų bausmės gali būti atleidžiama, jei teismas nusprendžia, jog tai tinkama. Taip pat galite būti nubaustas bauta ir laisvės atėmimu bausmės vykdymą atidedant arba, jei lygtinė laisvės atėmimo bausmė ilgesnė nei vieneri metai, 20–90 valandų viešųjų darbų.

Lygtinis atleidimas nuo laisvės atėmimo bausmės visada skiriamas kartu su bandomuoju laikotarpiu, trunkančiu nuo vienerių iki trejų metų. Jei per šį laikotarpį naujų nusikaltimų nepadarote, laisvės atėmimo bausmė nebus vykdoma. Jei per šį laikotarpį padarote naują nusikaltimą ir dėl to esate nubaudžiamas besąlyginiu laisvės atėmimu, teismas gali nuspręsti, kad lygtinai skirta bausmė taip pat būtų vykdoma.

Viešieji darbai

Besąlyginė laisvės atėmimo iki aštuonių mėnesių bausmė gali būti keičiama į viešuosius darbus. Tam paprastai būtina, kad turėtumėte nuolatinę gyvenamąją vietą Suomijoje. Viešieji darbai gali būti negalimi, jei anksčiau buvote teistas besąlyginiu laisvės atėmimu arba viešaisiais darbais.

Nepilnamečių bausmės

Jei jums mažiau nei aštuoniolika metų ir padarote nusikaltimą, galite būti nuteistas nepilnamečiams skiriama bausme. Tai speciali bausmė jauniems nusikaltėliams. Ji yra griežtesnė nei bauta, tačiau švelnesnė nei besąlyginis laisvės atėmimas.

Bauda

Už mažareikšmius nusikaltimus galite būti nuteistas bauda. Baudos skiriamos [baudų vienetais](#). Mažiausias vienetų skaičius – vienas, o didžiausias – 120. Jei esate nuteisiamas bandomis už kelis nusikaltimus, ši riba gali būti didesnė.

Vieno baudos vieneto suma priklauso nuo jūsų gaunamų pajamų tuo metu, kai vyksta teismas. Šiuo metu vienas baudos vienetas yra šeši eurai.

Jei nesumokate teismo paskirtos baudos, ji gali būti keičiama į laisvės atėmimą. Trys nesumokėti baudų vienetai atitinka vieną laisvės atėmimo dieną.

Koks yra nukentėjusiojo vaidmuo teisiamejame posėdyje?

Suomijoje nukentėjusiojo arba nukentėjusiosios šalies vaidmuo teisme yra gana reikšmingas. Nukentėjusioji šalis gali prisijungti prie prokuroro pareikštų kaltinimų arba pareikšti kitokį kaltinimą. Nukentėjusysis taip pat turi teisę pareikšti kaltinimus, jei prokuroras nusprendžia jų atsisakyti. Be to, nukentėjusioji šalis gali reikalauti kompensacijos iš nusikaltimo padarymu įtariamo asmens.

Baudžiamajame tyrime nukentėjusiosios šalies paprastai paklausiama, ar ji reikalauja įtariamajam skirti bausmę ir (ar) priteisti iš jo kompensaciją. Nukentėjusieji reikalavimus gali pareikšti ir pagrindiniame teismo posėdyje.

Susijusios nuorodos

[Įstatymas dėl teismo proceso viešumo bendrosios kompetencijos teismuose](#) ir [\(neoficialus vertimas\) į švedų kalbą](#)

[Baudžiamojo proceso įstatymas \(anglų kalba\)](#) ir [\(neoficialus vertimas\) į švedų kalbą](#)

[Baudžiamasis kodeksas \(anglų kalba\)](#) ir [\(neoficialus vertimas\) į švedų kalbą](#)

[Teisingumo ministerijos brošiūra apie baudžiamąjį procesą apylinkių teismuose \(švedų kalba\)](#)

Teisingumo ministerijos brošiūra nukentėjusiesiems nuo nusikaltimų

[Baudžiamojo proceso kodeksas](#) ir [\(neoficialus vertimas\) į švedų kalbą](#)

Teisės registrų centras

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos valstybės narės. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Europos Komisija nepriima jokios atsakomybės ar teisinių įsipareigojimų už šiame dokumente pateiktą ar nurodomą informaciją ar duomenis. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisyklės rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

4. Mano teisės teismui priėmus nuosprendį

Ar galiu pateikti apeliacinį skundą?

Apylinkės teismo sprendimą turite teisę apskųsti apeliaciniam teismui. Jei norite apskųsti apylinkės teismo sprendimą (pavyzdžiui, atsisakymą apklausti liudytoją), tai galite padaryti tik apskųsdami nuosprendį apeliacine tvarka.

Jei apylinkės teismo sprendimą skundžiate apeliaciniam teismui, terminas skundui pareikšti yra 30 dienų. Apylinkės teismui pranešti, kad esate nepatenkintas sprendimu ir jį skųsite, turite per 7 dienas. Skundą būtina pateikti raštu. Jis turi būti adresuojamas [apeliaciniam teismui](#) ir pateikiamas bylą nagrinėjusiam [apylinkės teismui](#).

Sprendimą galite apskųsti, jei manote, kad teismas teisingai neįvertino įrodymų ir (ar) neteisingai aiškino įstatymą. Kitos bylos šalys, tai yra prokuroras ir nukentėjusieji (jei jų yra), turi tokią pačią teisę pateikti apeliacinį skundą kaip ir jūs.

Kokie bus padariniai, jei pateiksi skundą?

Jei pateikiate apeliacinį skundą, jūsų baismė nebus vykdoma, jei teismas nepriims sprendimo ją vykdyti. Teismui nusprendus, kad turite būti suimtas arba turi būti tęsiamas jūsų suėmimas, šį sprendimą galite apskųsti ypatinguoju skundu. Apeliacinis teismas suėmimo klausimą nagrinės skubos tvarka atskirai nuo pagrindinio klausimo.

Jei tuo metu, kai teikiate skundą, esate laisvės atėmimo vietoje ir prašote būti paleistas, apeliacinis teismas gali priimti nutartį jus paleisti, kol bus priimtas apeliacinio teismo sprendimas pagrindiniu klausimu.

Laikas, per kurį apeliacinis teismas išnagrinėja jūsų skundą, skiriasi. Jei esate suimtas, jūsų apeliacinis skundas paprastai bus nagrinėjamas greičiau. Jei nesutinkate su įrodymų vertinimu, apeliacinis teismas turi surengti pagrindinį posėdį ir iš naujo nagrinėti įrodymus. Dėl to procesas dažniausiai tampa lėtesnis. Bet kuriuo atveju apeliacinių skundų nagrinėjimas apeliaciniuose teismuose trunka kelis mėnesius.

Jei kitos bylos šalys neišreiškė nepasitenkinimo apylinkės teismo sprendimu, o jūs nusprendžiate pareikšti apeliacinį skundą, prieštaravimo pareikšti joms neprivaloma, tačiau kitos šalys per keturiolika dienų nuo pirminio termino apeliaciniam skundui pareikšti dienos gali pateikti vadinamąjį priešpriešinį skundą. Priešpriešiniu skundu jos gali reikalauti, pavyzdžiui, skirti didesnę bausmę arba kompensaciją. Jei skundą atsiimate, priešpriešiniai skundai netenka galios.

Apeliaciniam skundui pagrįsti galite pateikti naujus įrodymus arba nurodyti naujus liudytojus. Naujus įrodymus baudžiamajame procese leidžiama pateikti net per pagrindinį apeliacinio teismo posėdį.

Kas vyks apeliaciniame procese?

Jums pateikus apeliacinį skundą, jis bus nusiųstas susipažinti kitoms bylos šalims, tai yra prokurorui ir nukentėjusiesiems. Bylos šalių atsiliepimą į apeliacinį skundą prašoma pateikti iki nustatyto termino. Jei kitos bylos šalys yra pateikusios apeliacinį skundą, jis taip pat siunčiamas jums susipažinti.

Užbaigus rašytinį apeliacinį procesą, apeliacinis teismas sprendžia, ar būtinas pagrindinis teismo posėdis. Pagrindinis posėdis turi būti surengtas, jei to reikalauja kuri nors iš bylos šalių ir jei apeliacinio teismo sprendime bus nagrinėjama, ar apylinkės teismas teisingai įvertino žodinių parodymų patikimumą.

Jei pagrindinis posėdis nėra būtinas ir trys apeliacinio teismo nariai yra įsitikinę, kad apylinkės teismo nuosprendis yra teisingas, teismas taip pat gali atmesti jūsų apeliacinį skundą. Tokiu atveju jūsų skundas nebus toliau nagrinėjamas ir apylinkės teismo nuosprendis bus galutinis.

Kas atsitiks, jei apeliacinis skundas bus patenkintas arba atmestas?

Apeliacinis teismas apylinkės teismo nuosprendžio teisingumą nagrinės tokiu mastu, koku buvo prašoma. Jei, jūsų nuomone, apylinkės teismo nuosprendis yra iš esmės neteisingas, gali būti, kad išnagrinėjęs jūsų skundą, apeliacinis teismas visus kaltinimus ir reikalavimus priteisti kompensaciją atmes. Apeliacinis teismas taip pat gali patenkinti dalį jūsų apeliacinio skundo. Pavyzdžiui, apeliacinis teismas gali jus pripažinti kaltu, tačiau sumažinti bausmę.

Jei jūsų apeliacinis skundas bus atmestas, jums teks apmokėti įrodymų pateikimo išlaidas, kurias turėjo padengti valstybė, ir visas nukentėjusiųjų teisinės išlaidas. Jei jūsų skundas bus patenkintas iš dalies, gali būti, kad šių išlaidų jums padengti nereikės. Skundą patenkinus, taip pat galite gauti savo teisinių išlaidų kompensaciją, jei jų neapmoka valstybė.

Jei jums pareiškus apeliacinį skundą kaltinimai yra panaikinami ir apeliacinio teismo sprendimas tampa galutinis, atitinkamas įrašas jūsų teistumo duomenyse bus panaikintas.

Apeliacinio teismo sprendimą turi teisę apskųsti visos šalys, paduodamos Aukščiausiam teismui prašymą dėl leidimo pateikti skundą. Baudžiamosiose bylose leidimas pateikti skundą suteikiamas labai retai. Norint gauti leidimą skundui pateikti, jūsų byla turi būti reikšminga kaip precedentas. Tai reiškia, kad ji turi turėti bendros reikšmės. Vargu ar leidimas pateikti apeliacinį skundą būtų duotas vien todėl, kad, jūsų nuomone, apeliacinis teismas neteisingai įvertino įrodymus.

Jei leidimas pateikti apeliacinį skundą duodamas, Aukščiausiasis teismas dar kartą išnagrinėja visą bylą arba tokią jos dalį, kokia priimtina pagal leidimą pateikti apeliacinį skundą (pavyzdžiui, bausmės skyrimo klausimą). Paprastai Aukščiausiasis teismas sprendimus priima rašytinio proceso tvarka. Nuosprendis bus galutinis, kai Aukščiausiasis teismas nuspręs nesuteikti leidimo pateikti apeliacinį skundą arba kai leidimą suteiks ir priims nuosprendį. Jei apylinkės teismo arba apeliacinio teismo nuosprendžio niekas neapskųs, nuosprendis įsiteisės ne vėliau, nei pasibaigs terminas apeliaciniam skundui pareikšti. Nuosprendis bus vykdomas ne vėliau, nei jis įsiteisės.

Esu iš kitos valstybės narės. Ar pasibaigus teismo procesui galiu būti išsiųstas iš šalies?

Jei esate nuteistas, jums gali būti uždrausta atvykti į Suomiją arba galite būti išsiųstas į kitą valstybę narę. Tai gali būti padaryta, jei, institucijų nuomone, keliate grėsmę viešajai tvarkai ar visuomenės saugumui. Iš valstybės būsite išsiųstas tik tuo atveju, jei būsite nuteistas už sunkų nusikaltimą. Vien tai, kad esate kaltas padaręs nusikaltimą, nėra pagrindas jus išsiųsti iš šalies.

Sprendimą, ar būsite išsiųstas iš šalies, priims Suomijos migracijos tarnyba. Be to, jums gali būti uždrausta atvykti į šalį ne daugiau kaip 15 metų. Šį sprendimą galite apskųsti Administraciniam teismui.

Kaltinimai teistumo duomenyse nefiksuojami. Jei būsite nuteistas, į jūsų teistumo duomenis bus įtrauktos šios bausmės:

- besąlygiškas laisvės atėmimas arba lygtinis laisvės atėmimo bausmės vykdymo atidėjimas;
- lygtinis laisvės atėmimo bausmės vykdymo atidėjimas ir bauda, viešieji darbai arba priežiūra;
- viešieji darbai vietoj besąlygiško laisvės atėmimo;
- nepilnamečiui skirta bausmė arba bausmės pakeitimas bauda;
- atleidimas iš valstybės tarnautojo pareigų; arba
- bausmės neskyrimas dėl nepakaltinamumo.

Teistumo duomenys saugomi Teisės registrų centre. Ši informacija nėra vieša, tačiau institucijos gali su ja susipažinti įstatymų nustatytais sąlygomis. Be to, ši informacija Europos Sąjungai ir Europos ekonominei erdvei nepriklausančioms valstybėms gali būti perduota remiantis [Konvencija dėl savitarpio pagalbos baudžiamosiose bylose](#).

Įrašas teistumo duomenyse panaikinamas praėjus nustatytam laikui nuo įsiteisėjusio sprendimo priėmimo dienos. Įrašai, nesusiję su besąlygiška laisvės atėmimo bausme, yra panaikinami po penkerių metų. Įrašai apie besąlygišką laisvės atėmimą iki dvejų metų ir viešuosius darbus panaikinami po dešimties metų. Įrašai apie besąlygišką laisvės atėmimą nuo dvejų iki dešimties metų yra panaikinami po dešimties metų. Įrašai apie laisvės atėmimą, ne trumpesnį nei penkeri metai, panaikinami asmeniui mirus arba kai jam sukanka 90 metų.

Nesutikti, kad informacija būtų saugoma teistumo duomenų registre, negalite. Tačiau, laikydamiesi tam tikrų apribojimų, turite teisę patikrinti, kokia informacija įrašyta duomenyse apie jūsų teistumą.

Susijusios nuorodos

[Baudžiamojo proceso įstatymas](#), [\(neoficialus vertimas\)](#) į švedų kalbą

[Baudžiamasis kodeksas](#) ir [\(neoficialus vertimas\)](#) į švedų kalbą

[Teistumo duomenų registras](#) ir [\(neoficialus vertimas\)](#) į švedų kalbą

Baudžiamųjų sankcijų įstaiga, švedų kalba

Bylų nagrinėjimas apeliaciniame teisme, [švedų kalba](#)

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos valstybės narės. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Europos Komisija nepriima jokios atsakomybės ar teisinių įsipareigojimų už šiame dokumente pateiktą ar nurodomą informaciją ar duomenis. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisykles rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

Paskutinis naujinimas: 30/06/2019

5. Kelių eismo taisyklių pažeidimai

Kaip nagrinėjami Kelių eismo taisyklių pažeidimai?

Dažniausiai už Kelių eismo taisyklių pažeidimus skiriama fiksuoto dydžio bauda. Ji gali būti skiriama už pažeidimus, už kuriuos griežčiausia bausmė yra bauda arba laisvės atėmimas iki šešių mėnesių. Fiksuoto dydžio bauda gali būti 10–115 eurų. Šią baudą gali skirti policininkas, valstybės sienos apsaugos tarnybos darbuotojas arba muitininkas.

Jei nesutinkate su jums paskirta fiksuoto dydžio bauda, turite teisę klausimą iškelti apylinkės teisme. Tokiu atveju privalote informuoti vietas, kurioje padarytas nusikaltimas, apylinkės teismo raštinę. Tai būtina padaryti per vieną savaitę nuo dienos, kai gavote pranešimą apie skirtą fiksuoto dydžio baudą. Apylinkės teismo sprendimo dėl fiksuoto dydžio baudos apskūsti negalite.

Jei už atitinkamą Kelių eismo taisyklių pažeidimą fiksuoto dydžio baudos skirti negalima, policija gali supaprastinta tvarka priimti sprendimą ir pateikti jį patvirtinti prokurorui. Tokiu atveju bauda nėra fiksuota. Bauda nustatoma pagal [baudų vienetus](#). Dėl supaprastinta tvarka priimto sprendimo galite pareikšti prieštaravimą. Tai daroma apie prieštaravimą pranešant prokurorui.

Jei pareiškiate prieštaravimą dėl supaprastinta tvarka priimto sprendimo ir prokuroras nusprendžia pateikti kaltinimus, šią bylą apylinkės teismas nagrinėja kaip paprastą baudžiamąją bylą. Šiuo atveju ir jūs turite teisę pareikšti apeliacinį skundą kaip paprastoje baudžiamojoje byloje (žr. [4 duomenų suvestinę](#)).

Fiksuotų baudų ir supaprastinta tvarka priimtų baudžiamųjų sprendimų dėl Kelių eismo taisyklių pažeidimų vykdymas galimas ir kitoje valstybėje narėje.

Jei pažeisite transporto sustojimo ir statymo taisykles, turėsite sumokėti kvite nurodytą baudą. Baudos kvitą gali išduoti policija arba savivaldybės eismo prižiūrėtojas. Bauda, priklausomai nuo vietos, gali būti nuo 10 iki 50 eurų. Pavyzdžiui, [Helsinkyje](#) 50 eurų bauda mokama miesto centre ir 40 eurų – kitose miesto vietose.

Dėl baudos už transporto statymą galite pareikšti prieštaravimą. Tokiu atveju savo prieštaravimą kelių eismo policijai turite pateikti per dvi savaites nuo reikalavimo sumokėti dienos. Jei prieštaravimas kelių eismo policijoje bus pripažintas pagrįstu, reikalavimas sumokėti baudą bus atšauktas. Priešingu atveju turite teisę skundą dėl baudos pateikti Administraciniam teismui. Tai būtina padaryti per 30 dienų nuo tos dienos, kai gavote pranešimą apie neigiamą sprendimą. Administracinio teismo sprendimas yra galutinis.

Kadangi bauda už transporto statymą laikoma administracine sankcija, ji negali būti išieškota kitoje valstybėje narėje..

Ar tokie pažeidimai įrašomi į teistumo duomenis?

Informacija apie baudas teistumo duomenyse nefiksuojamos. Taigi, jei jums paskyrė baudą arba supaprastinta tvarka priėmė sprendimą, tai nebus nurodyta jūsų teistumo duomenyse. Bauda už transporto statymą nėra bauda. Tai administracinė sankcija, todėl į teistumo duomenis ji taip pat neįrašoma.

Susijusios nuorodos

[Automatinė greičio kontrolė](#)

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos valstybės narės. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Europos Komisija nepriima jokios atsakomybės ar teisinių įsipareigojimų už šiame dokumente pateiktą ar nurodomą informaciją ar duomenis. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisykles rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

Paskutinis naujinimas: 30/06/2019